

SvD lördag 9 mars 2013

KRITIK 11

Michail Sjisjkin skäms över Rysslands "kriminella regim"

En av de internationellt mer kända ryska författarna, Michail Sjisjkin, har avlagt sig uppdraget att representera Ryssland på bokmässan Book Expo America i år. Anledningen är han inte vill vara ansiktet utåt för "ett land där makten har erövrats av en korrupt, kriminell regim".

Michail Sjisjkin, som vunnit flera litteraturpriser, däribland ryska Bookerpriset, deltog förra året i bokmässan, men nu har han fått nog.

"Rysslands politiska utveckling, och det senaste årets händelser i synnerhet, har skapat en situation i landet som är helt

oacceptabel", skriver han i ett öppet brev. Det som sker i Ryssland får honom att skämmas som rysk medborgare och för landet tillbaka till något som liknar medeltiden, skriver han.

Läs recension av Michail Sjisjkins "Brevboken" på måndag.

JESPER SUNDÉN

4185

dagar har den svenske journalisten Dawit Isaaq suttit fångslad i Eritrea. Läs mer på www.freedawit.com.

svd.se

svd.se/nyheter/freedawit

BÖCKER

Överst från vänster: Utrikesminister Christian Günther, finansminister Ernst Wigforss, diplomaten Raoul Wallenberg samt arvprins Gustaf Adolf.

FOTO: SCANPIX

blinda fläckar

rodde på "nationalegoism". Men inget land gick någonsin till attack mot Nazityskland, inte ens världens stormakter. Det var alltid tyskarna eller dess allierade som initierade striderna – som offensiven västerut 1940 (efter Storbritanniens och Frankrikes passiva "phoney war") eller kriget mot USA 1941, samt operation Barbarossa mot Sovjetunionen. Ändå hävdar Eberan att just Sverige bär på en "moralisk börd" eftersom vi därmed hamnade, om än passivt, på gärningsmännens sida.

Här använder Eberan sitt favoritord om Sverige 1939–1945, som jag har mycket svårt för: "vi". Hurdå "vi"?

Jag var inte född då samlingsregeringen 1941 beslutade godkänna transporten av den tyska 163:e infanteridivisionen, för att ta ett exempel. Eberan själv var fem år gammal. Det finns inget

Dessa många Sverige utgör inget "vi" med svenskarna 2013. De flesta av oss var inte där. ”

"vi" och har aldrig funnits. Inte nu och inte 1941. Det fanns historiska aktörer med väsensskilda förhållningssätt som utrikesminister Günther, statsminister Hansson samt samlingsregeringens stridbara antinazister som exempelvis Wigforss och Möller såväl som protyskar (dock inga nazistsympatier i regeringen).

Kungahuset inrymde både antinazisten Eugen och pronazisten arvprins Gustaf Adolf. Det fanns publicister som protesterade i avsky mot "eftergiftarna" och de

som tyckte "hellre Hitler än Stalin". Människor förändrades, tänkte om, de ändrade sig över tid. Samma statstjänstemän som 1939 sade nej till flyende judar sade ja 1942 (först i världen). Det fanns inte "ett" Sverige 1939–1945. Det fanns många. Våldigt många. Och dessa Sverige utgör inget "vi" med svenskarna 2013. De flesta av oss var inte där.

Men dessa klichéer hos Eberan ska inte överskugga bokens förtjänster. Hennes essäsamling är ofta intressant läsning. Ett angenämt tillskott i bokfloden om Hitler, tredje riket och Förintelsen – men med skönhetsfläckar.

HENRIK ARNSTAD
litteratur@svd.se

Eftersom Barbro Eberan skriver understrekkare i SvD bedöms hennes bok av gästrecensenten Henrik Arnstad, journalist och författare.

Hills antihjälte alltid steget före

PROSA

Reginald Hill
De dödas samtal
(Dialogues of the dead, 2002)
Övers: Ulf Gyllenhak
559 S. MINOTAUR

Humor och esprit är inte det man främst förknippar med deckargenren. Reginald Hill är en av de få som lyckats kombinera invecklade kriminalgåtor med stilens elegans; dessutom har han i kommissarien Andy Dalziel skapat en verklig personlighet, en väldig och stundom vidrig man med outgrundliga djup av visdom. Dalziel och hans socialt mer smidige parhäst Pascoe hann förekomma i 24 böcker innan Reginald Hill avled 2012.

"De dödas samtal" är kanske inte den allra bästa i serien men definitivt en av de mer intrikata – Hill bygger här en mordgåta som fullkomligt bägnar av engelsk kultur, litterära hänvisningar, ordgåtor, ordlekar och etymologi – inte en lätt uppgift för en översättare.

Vid sidan av förmågan att vara rolig är bildningen Hills särmerke och han utnyttjar den njutningsfyllt: inget harvande med klockslag och alibin, inga långdragna genomgångar på polishuset och inga trista bevakningsuppdrag i bil medan man äter varmkorv; i stället letar man efter mördarens spår i Bibeln, på biblioteket och i 1800-talspoeten Thomas Lovell Beddoes dikter. Allt börjar med en av ortens tidning utlyst novelltävling där man bland de insända täv-

lingsbidragen hittar texter som beskriver nyligen begångna mord och sätter in dem i ett gudomligt sammanhang av tecken, mening och, som titeln anger, samtal med de döda.

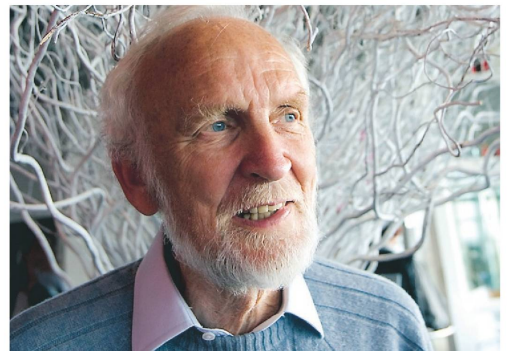
Yorkshirepolisen inser snart att det handlar om en seriemördare med ord på hjärnan och att nyckeln till gåtan ligger i att finna ett mönster i hans texter, en nyckel till chiffrer – detta medan "Ordmannen" obekymrat mördar och diktar vidare.

När inte polisens egna huvuden räcker till tar de i denna lustfyllt språkcentrerade roman sin hjälp av bibliotekarier, författare, psykologer och lingvister vilka får Dalziel att omväxlande somna av uttråkning och fjärta föraktfullt, som åt allt akademiskt. Den listige gamle galten är på något vis ändå alltid steget före alla andra.

Han är definitivt före en svensk läsare som här har mycket att tugga sig igenom, inte bara ordlekar och citat utan också hänvisningar till brittiska fenomen som inte betyder något i den här delen av världen. Man får helt enkelt låta det passera.

Samma sak med Hills ofta ganska komplexa meningar som inte alltid är lätta att följa i Ulf Gyllenhaks översättning. Reginald Hill är tyvärr aldrig lika bra i översättning som han är i original, men han är bra nog, dessutom håller han stilen in i det sista. Det här är inte en bok där man gissar mördaren på sidan 52. Till humorn och esprit får man lägga något så fundamentalt som fiffighet.

ELLEN MATTSSON
litteratur@svd.se

Den brittiske läraren Reginald Hill (1936–2012) började skriva på heltid 1980 och blev prisad för flera romaner. FOTO: BJÖRN LARSSON ROSVALL/SCANPIX

